

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Aşağıdaki sorularımın **Adalet Bakanı Yılmaz Tunç** tarafından Anayasa'nın 98'inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 96'ncı ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Berfin GÜNEŞ ALTIN
Mardin Milletvekili

Türkiye'de, özellikle politik mahpusların tutulduğu hapisanelerde yaşanan hak ihlalleri, kötü muamele ve işkence uygulamaları her geçen gün daha da derinleşmektedir. Modern ceza hukukunda hapis cezası, kişinin yalnızca özgürlüğünden mahrum bırakılması anlamına gelmekteyken mevcut uygulamalar, mahpusların sosyalleşme, iletişim ve sağlığa erişim başta olmak üzere birçok temel hakkının sistematik biçimde ortadan kaldırıldığını göstermektedir. Yüksek Güvenlikli Hapishaneler (YGC) ile S ve Y Tipi Hapishanelerin mimarisi ve işleyişi, ulusal ve uluslararası insan hakları kurumlarının raporlarında da belirtildiği üzere tecrit, sosyal izolasyon, insansızlaştırma ve yalnızlaştırmayı derinleştiren bir niteliğe sahiptir.

Bu ağır koşulların en görünür örneklerinden birisi de Adana Suluca Yüksek Güvenlikli Hapishanesinde yaşanmaktadır. Burada tek kişilik iki hücrenin birleştirilmesiyle oluşturulan, üç mahpusun kaldığı hücreler hem insan onuruna aykırı koşullar teşkil etmekte hem de Çukurova'nın sıcak ve nemli iklimi düşünüldüğünde mahpusların nefes almasını dahi zorlaştıracak şartlar sunmaktadır. Mahpuslar, tarafımıza gönderdikleri mektuplarda söz konusu alanları "24 metre kareden küçük, adeta 'ölüm odaları' veya 'kafesler'" olarak tarif etmektedir.

Üç kişinin aynı hücreye alınmasına gerekçe olarak sağlıklı mahpusların hasta mahpuslara "bakmaları" gösterilse de bu uygulama fiilen cezalandırıcı bir niteliğe bürünmüştür. Mahpusların aktardığına göre bu hücreler tek katlı olup yatak, tuvalet, banyo ve yemek alanı bir aradadır. Ayrıca hücreye yerleştirilen kameralar, mahpusların yatak alanı da dahil olmak üzere banyo ve tuvaleti dahi görececek şekilde konumlandırılmıştır. Bu durum yalnızca özel hayatın gizliliğini ihlal etmekle kalmamakta, aynı zamanda kesintisiz gözetim nedeniyle

psikolojik işkence boyutuna varmaktadır. Bir mahpus mevcut tutulma koşullarını, “(...) sanki bizlere birer denekmişiz gibi davranılıyor.” şeklinde tarif etmektedir. Mahpusların kameraları mahrem alanlarını görmeyecek şekilde geçici olarak kapatmalarının ardından odalarına baskın düzenlenmiş, tüm eşyaları dağıtılmış, Kurum 2. Müdürü ise “Yapılanlar doğru olmayabilir ama bize böyle talimat geldi.” demiştir. Mezkûr olay günü, hastanede tedavi görmekte olan ve hapisanede bulunmayan E Bloкта kalan ağır hasta mahpus Celal Ercan hakkında da diğer mahpuslarla beraber kameraları kapattığı gerekçesiyle disiplin cezası uygulanmış olması, Hapishane idaresinin keyfi yönetim anlayışının çok net bir tezahürüdür.

Suluca Hapishanesinde mahpuslar günün 23 saatini, hücre dikdörtgen şeklinde düşünüldüğü takdirde bir duvarı 5, diğer duvarı 8 adım olan çok küçük bir alanda geçirmekte ve yalnızca bir saat havalandırmaya çıkarılmaktadır. Bu uygulamanın özellikle hasta mahpuslar üzerinde ağır etkileri bulunmaktadır. Nureddin Polat, Celal Ercan, Hacı Alağaç, Fevzi Arslan, Agit Güngör, Mehmet Emin Ado ve daha birçok hasta mahpusun sağlık durumu tecrit koşulları nedeniyle hızla kötüleşmektedir.

2018’de tutuklanan Fevzi Arslan, gözaltında başına aldığı ağır darbeler sonucu oluşan beyin hasarının etkilerini hâlâ yaşamaktadır. Şiddetli baş, bacak ve mide ağrılarına rağmen Arslan, 10.09.2025 tarihinden beri ağız içi aramayı reddettiği için hastaneye götürülmemekte, tedaviye erişimi engellenmektedir. Arslan, daha önceki hastane sevklerinin dahi işkenceye dönüştüğünü belirterek “(...) yemek yerken bile ellerimiz kelepçeli. Muayene olurken bazen kelepçeler çözülüyor.” ifadelerini kullanmıştır. 2016’da tutuklanan hasta mahpus Agit Güngör’ün de mide rahatsızlıklarına rağmen ağız içi arama dayatması nedeniyle tedaviye erişemediği tarafımıza aktarılan bir diğer spesifik durumdur.

Suluca Hapishane yönetiminin farklı dosya gruplarından politik ve adli mahpusları rızaları dışında aynı blokta tutması ise hem sosyal izolasyonu ağırlaştırmakta hem de olası provokasyonlara zemin hazırlamaktadır. Ayrıca isminde “Kürt” veya “Kürdistan” geçen kitapların mahpuslara keyfi ve politik gerekçelerle verilmemesi ile birlikte Hapishaneye yeni atanmış olan 1. Müdürün kitap kotasını hiçbir yasal karşılığı olmaksızın düşürerek, her odada en fazla 7 kitap bulunacağını belirtmesi düşünce ve ifade özgürlüğünü açıkça ihlal etmektedir.

Bu bağlamda;

1. Adana Suluca Yüksek Güvenlikli Hapishanesinde tek kişilik iki hücrenin birleştirilmesiyle oluşturulan üç kişilik hücrelerin metrekare büyüklüğü ve fiziksel koşulları hakkında Bakanlığınızca yapılmış resmi ölçüm ve denetim çalışmaları var mıdır?
2. Bu hücrelerin mevcut koşulları, 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un 2. maddesinde düzenlenen "insan onuruna uygun yaşam koşulları" ilkesiyle ve Anayasa'nın 17. maddesiyle uyumlu mudur?
3. Suluca Hapishanesinde mahpusların yatak, tuvalet ve banyo alanlarını görecekte şekilde kameraların yerleştirilmesi hangi mevzuat hükümlerine dayanmaktadır?
4. Bu kameraların, AİHS'in 8. maddesiyle de güvence altına alınan özel yaşamın gizliliğini ihlal edip etmediğine ilişkin tarafınızca herhangi bir değerlendirme yapılmış mıdır?
5. Kameraların, idareye haber verildikten sonra mahpuslar tarafından kapatılmasının ardından yapılan odalara baskın ve eşyaların dağıtılması uygulamalarının hukuki dayanağı nedir?
6. Kamera kapatma olayı esnasında Hapishanede bulunmayan Celal Ercan hakkında da disiplin cezası verilmesi nasıl mümkün olmaktadır?
7. Fevzi Arslan ve Agit Güngör başta olmak üzere hasta mahpusların ağız içi arama ve ayakkabı çıkartma dayatmaları sebebiyle hastaneye sevklerinin gerçekleştirilmemesinin hukuki dayanağı nedir? Konuya dair İçişleri Bakanlığı ile yapılmış herhangi bir görüşme, çalışma söz konusu mudur?
8. Hasta mahpusların tedaviye erişiminin ağız içi arama dayatması gibi keyfi uygulamalarla engellenmesine dair Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun, Anayasa md. 56 ve AİHS maddeleri çerçevesince tarafınızca herhangi bir değerlendirme yapılmış mıdır?
9. Farklı dosya gruplarındaki politik ve adli mahpusların rızaları dışında aynı blokta tutulması uygulamasının hukuki dayanağı nedir?

10. Bu uygulamanın mahpuslar üzerindeki psikolojik ve sosyal etkileri ile olası provokasyonlar tarafınızca analiz edilmiş midir?
11. Mahpuslara isminde "Kürt" veya "Kürdistan" geçen kitapların verilmemesi uygulamasının hukuki dayanağı nedir?
12. "Odalarda en fazla 7 kitap bulundurabilirsiniz" diyen Kurum 1. Müdürünün bu uygulamasının mevzuattaki karşılığı nedir?